

СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дні:
Мінск — 7.04, 17.42, 10.38;
Віцебск — 6.56, 17.30, 10.34;
Магілёў — 6.53, 17.31, 10.38;
Гомель — 6.48, 17.31, 10.43;
Гродна — 7.19, 17.57, 10.38;
Брэст — 7.17, 18.00, 10.43.

МЕСЯЦ:
Апошняя кадра 25 лютага.
ІМЯНЫ
Кірылы, Аўксенія, Ісак, Мі-
хаіл, Хведар, Аўрама;
Габрыэль, Настасі.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г.

● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

27 ЛЮТАГА 1992 г.
чацвер, № 42 (21820)

● цана 50 кап.

ГОЗГАЛАС

МЕСЦЬ АБО НЕ МЕСЦЬ

За тыдзень маюць намер сабраць неабходныя 350 тысяч подпісаў члены ініцыятыўнай групы па правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму. Гэту работу 1.200 актывістаў пачалі 24 лютага. Больш чым паймыліся падпісчы, у кожным з якіх могуць паставіць свае прозвішчы пяць чалавек, адносяць да жадання грамадзян Беларусі мець або не мець замест цяперашняга Вя-

роўскага Савета прафесійна-нальны парламент.
Да пачатку работы чарговай сесіі Вяроўскага Савета рэспублікі, намечанай на 11 сакавіка, апазіцыя БНФ у парламенце, якая падрыхтавала праект Закона аб выбарах народных дэпутатаў Беларусі, рыхтуюцца прадставіць і дакументы аб рэферэндуме. Усе затыры на збору подпісаў узяў на сябе Беларускі народны фронт.

ПАКАЗАЎШЫ ПЕРНІК...

Восенню мінулага года дзве магілёўскія біржы — Універсальная і Таварна-сыравяная аб'явілі конкурс на лепшае асветленне ў сродках масавай інфармацыі развіцця прадпрыемстваў у рэгіёне. Падзельны яго вынікі. Многія журналісты атрымалі садаўныя прэміі — ад 500 да 2.500 рублёў. Надрукаваны прыварак да спісак ганарарыя!

Роботнікі мясцовых газет, радыё і тэлебачання спазнавалі, што гэты конкурс, а з ім і дадатковыя заробкі, стануць традыцыйным. Але, паказаўшы пернік, прадпрыемствы Магілёўшчыны цалкам яго схаваці, спасылаючыся на фінансавы крызіс і ў сувязі з жорсткім падаткаабкладаннем. Прапанову абласной арганізацыі СЖ аб'явіць новы конкурс яны пакуль што не падтрымалі.

Аляксандр САНЧУК.

ДА ПЫТАННЯ АБ ГАЛОСНАСЦІ

Калектыв «Белорусской нивы» з жалею паведамае, што аўдыянамагнетысцкая рэспубліка, якая спраўна выходзіла пры Леніне, Сталіне, Хрушчове, Брэжневе, Андропова, Чарненку і Горбачова, у незалежнай суверэннай Беларусі аказалася непатрабнай. Вось ужо два тыдні для газеты не знаходзіцца паперы. Да многіх рэдакцыйных дэфіцытаў у вёсцы дадаваліся яшчэ і дэфіцыт друкаванага слова.

Дык, можа, гэтай вясной горад і аддасца сам?

А КАЛІ БРАНЕ...

Брэст (Ю. Федарава). У горадзе ўтульным і ціхым, аказваецца, каля 500 аб'ектаў так або іначай тоўць небяспеку для людзей. Аб гэтым запіс у інтэр'ю газеце «Вечерні Брэст» кіраўнік грамадзянскай абароны горада Міхаіл Панасік.

Небяспечныя, напрыклад, прадпрыемствы харчовай прамысловасці, якія выкарыстоўваюць у вялікай колькасці аміяк. Вядома ж — нафтабазы, размешчаныя амаль у цэнтры горада, газанавольныя станцыі.

У гэтым пераліку ўпершыню названы і артылерыйскія склады пагранічнага горада.

Так што грамадзянская абарона на выпадак бяды недарэмна есць свой хлеб.

УСЁ ВЯРТАЕЦА НА КРУГІ СВАЯ?

Калісцэ, як мы дзіцячымі ўраўнаважаны — рэспубліка ад рэспублікі, гэтак жа хуценька агранулі супрацоўніцтва былы Саюз і краіны Усходняй Еўропы. Усе падарылі на Захад. А потым дайшло, што на Захадзе ўсе рынчаныя нішы шычыны забіты, што ўвогуле можна па-ранейшаму гандаваць і паміж сабой, толькі ўжо выключна на ўзаемавыгадных аснове. Дыла-раў няма? Бартор вырочыць, навуку абагасцілі няблага: ноччу разбудзілі лобова нашага камерыйнага дырэктара — адкажы, колькі цаглян каштуе тэлевізар ці тэлевізар — аўтаматы...

Менавіта на добра знаёмых нам барторных аснове і прапанавалі наладзіць супрацоўніцтва прадстаўнікі Чэхаславакіі, якія пазаворачы сталі гэтымі Гандлёва-прамысловымі палатамі рэспублікі і для якіх была арганізавана сустрэча з прадстаўніцтвам мінскіх прадпрыемстваў. Пры гэтым яны адзначылі, што сур'ёзна зацікаўлены ў супрацоўніцтве з Беларуссю ў любой форме. Гэта значыць, праз прамыя кантакты прадпрыемстваў, праз СП і г. д.

Вядома, госці з Чэхаславакіі шукаюць рынкі збыту сваёй прадукцыі. А яшчэ, што не меней важна, — на-дзейных партнёраў. Ну, а што канкрэтна яны прапануюць? Гэта ўжо часткова зра-

зумела з назвы фірмы, якую яны прадставілі, — «Асцяжыцкая вытворца і пастаўшчыца машынабудавальнай тэхнікі». І многае з гэтай тэхнікі, сапраўды, магло б спатрэбіцца нашым гаспадарам, напрыклад, складская тэхніка, станцыі для ачысткі вады і іншая тэхніка экалагічнага прызначэння, машыны для аўто-ковай прамысловасці і г. д.

Патэнцыйныя партнёры пабывалі на прэзентацыі асацыяцыі. Ну, а іншыя можа пасадзіць на ўста-наўлены неабходныя кантакты Гандлёва-прамыслова-ва палата рэспублікі. Пры гэтым вяртае нагадаць, што вывазі Чэхаславакіі збывае высока каштавацца.

Кар. «Звязды».

ГОД НАРАДЖЭННЯ—1592-гі

Госці, ды і жыхары пры ўездзе ў гэты райцэнтр Магілёўшчыны звяртаюць увагу на лічбу «1592», што пазначана на ўказальніку. Яна і лічыцца часам заснавання горада.

Касцюковічы — адно са старажытных славянскіх паселішчаў радзінскіх плямёнаў, якія ў VI—XI стагоддзях займалі берагі Сожа і яго прытокаў. Сведчаць аб гэтым старадаўнія магілы ў захаднай частцы горада, навушныя культурынага слою і прыкладныя.

Як вядома, па Люблінскай уніі (саюзу) літоўскай магнаты і польскія паны аб'ядналіся ў адну дзяржаву — Рэч Паспалітую. У гэты час тут, каля рэчкі Жданіцы, вялікі ўладанні атрымалі паны Палонскія, якія ўзялі сваю сядзібу на левым беразе ракі. Сюды перасялілі частку прыгонных сялян з іншых вёсак, было дазволена склісці і збегам з Расіі. Такім чынам, на правым беразе рэчкі ўзнікла Слабада, а на левым — паселішча Касцюкі. Хутэй за ўсё адсюль і пайшла назва — Касцюковічы.

9 кастрычніка 1911 года на мясцовую практыку вярнуліся паляўнічыя і пайшлі па лясам. Палым знішчыла ўсю цэнтральную частку горада. Шкавы і такі факт: дапамогу пагарэлым аказаў прадстаўнік з Амерыкі.

Да 1917 года ў Касцюковічах працавалі вінакурні і лесопільна-каваліцкія заводы, два вадзяныя, столькі ж

паравых млынцоў, дзве маслабойні, тры крупадзёркі, шэсць гарбарняў, дзве рымарні, было адкрыта восем кабакцоў.
Варта адзначыць, што горад — радзіма многіх славуцасей — лаўрэата Ленінскай і Дзяржаўскай прэміі С. Карьера, дырэктар фізіка-матэматычных навук С. Слабодчанка і Р. Фрэйндлі, Герою Саветскага Саюза В. Маргелова і М. Антонава...

Па стану на 1 снежня мінулага года насельніцтва Касцюковічскага складала 15.366 чалавек. Значны прырост яго каацыі з уводам Беларускага цэментнага заводу. Сілы трэста № 10 «Цэментбуд», іншымі будаўнічымі арганізацыямі рэспублікі ўзведзены мікрапрадпрыемствы, пасляк Будаўніцтва. У перспектыве плануецца будаўніцтва яшчэ аднаго мікрапрад-

У. ЛАМІНСКІ,
В. БОНДАРАВА.

АФЦЫЙНЫ АДДЗЕЛ

СТАРШЫНЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БЕЛАРУСІ ПРЫМІЎ У ХЕЛЬСІНКІ ДАЯ ПАДПІСАННЯ ЗАКЛЮЧНАГА АКТА НБСЕ

ХЕЛЬСІНКІ, 25. (Кар. ІТАР—ТАСС Уладзімір Да-ноуа). Сёння па запрашэнню ўрада Фінляндыі сюды прыбыў Старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі Станіслаў Шушкевіч. Разам з кіраўніком шэрагу дзяржаў — членаў СНД ён прыме ўдзел у сесіях у палацы «Фінляндія» па ўрачыстым падпісанні Заключнага акта Нарады па беспэцы і супрацоўніцтве ў Еўропе, якое будзе сімвалізаваць уступленне гэтых дзяржаў у паўнапраўны ўдзел у міжнароднай супольнасці. У праграме візіту запланавана сустрэча С. Шушкевіча з прэзідэнтам Мауна Коівіста, наведванне парламента Фінляндыі і ўдзел у сумеснай прэс-канферэнцыі кіраўнікоў дзяржаў, якія прыбылі на цырымонію падпісання.

У аэрапорце высокая гасця сустрэкаў міністр замежных спраў Фінляндыі Пааво Вьюрунен. Сярод супрацьпастаў быў таксама пасол Расійскай Федэрацыі ў Фінляндзіі Барыс Арштыў. Маючы адбыцца падпісанне Заключнага акта Нарады па беспэцы і супрацоўніцтве ў Еўропе мы разглядаем як трывалую справядлівасць у адносінах да нашага народа і нашай краіны, запісваў С. Шушкевіч пасля прыбыцця ў Хельсінкі. На прэс-канферэнцыі ў аэрапорце ён адзначыў, што многія

у свеце яшчэ не ведаюць аб існаванні ў цэнтры Еўропы такой дзяржавы, як Рэспубліка Беларусь. Наша дзяржава ўзыходзіць да вельмі даўніх часоў, аднак як мінімум дзвесце гадоў гэта замоўчвалася, сказаў ён. С. Шушкевіч ратуе аб верагоднаму з'яўленню агенцтва Рэйтар аб тым, што Беларусь нібыта мае тэрытарыяльныя прэтэнзіі да Літвы. Падпісанне Заключнага акта НБСЕ з'явіцца наглядным сведчаннем таго, што ў нас няма ніякіх тэрытарыяльных прэтэнзій да суседніх дзяржаў, запісваў ён.

Рэспубліка Беларусь, прадаўжаў С. Шушкевіч, мае права на стварэнне сваіх ўзброеных сіл. Аднак рэалізацыя гэтага права не прымітуе і не хуткі працэс. Мы маем намер як мага хутэй вывесці стратэгічную ядзерную зброю з нашай тэрыторыі і стаць нейтральнай супрацьпастаў дзяржаў, гэта значыць не ўступіць ні ў якія ваенныя саюзы. Але мы не можам зрабіць гэта хутка, паколькі гэта патрабуе вялікіх сродкаў. Такую адноўную зброю будзе павольна выведзена з тэрыторыі Беларусі да 1 ліпеня гэтага года, а стратэгія — на працягу двух-трох гадоў, калі эканамічныя рэсурсы дазволіць нам зрабіць гэта. Але мы будзем да гэтага імкнуцца, падкрэсліў С. Шушкевіч.

ЗАВЯРШЫЛАСЯ МІЖДЗЯРЖАНАЯ НАРАДА ПА ЗНЕСНІННУ ДОУГУ

КІЕЎ, 25. (Кар. Укринформ ІТАР—ТАСС). Падпісаннем камітэце і памятнай запіскі сёння тут завяршылася міждзяржаўная кансультацыйная нарада па пытаннях стварэння неабходных умоў для спецыяльнага выканання даўгавых абавязкаў у вобласці права Савецкага СССР. Яна праводзілася па ініцыятыве Кабінета Міністраў Украіны.

У нарадзе прынялі ўдзел уладары дэлегацыі Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Грузіі, Казахстану, Кыргызстана, Латвіі, Рэспублікі, Літвы, Рэспублікі, Малдовы, Таджыкістана, Туркменістана, Узбекістана, Эстонскай Рэспублікі. Адкрыўшы сустрэчу, прэм'ер-міністр Украіны Вітольд Фокін адзначыў, што ў Кіеве, на жаль, не прыбыла дэлегацыя Расійскай Федэрацыі, якой было пазначана ў праграме.

Робота нарады праходзіла ў напружаным рэжыме. Дэста-кова сказаць, што на працягу аднаго дня дэлегацыям давалася абмеркаваць шырокую праграму. У прыватнасці, яны абмяніліся думкамі аб правапераемнасці ў адносінах да знішчэння дзяржаўнага доўгу і актываў Саюза ССР, аб механізме пага-днення і абслугоўвання запазычанасці (абавязкаў) ССР у замежнай валюты і іншых пытаннях.

Удзельнікі нарады, гаворачы, у прыватнасці, ў сумесным камітэце, дагаварыліся аб стварэнні пастаянна дзеючага Між-дзяржаўнага савета па нагляданню за абслугоўваннем знішчэння запазычанасці і выкарыстаннем актываў Саюза ССР. Яны таксама прапанавалі вывесці Знешнеэканамічны ССР з пад юрыс-дыкцыі Расійскай Федэрацыі, надаўшы яму статус спецыялі-заванага міждзяржаўнага банка, які будзе падпарадкаваны Міждзяржаўнаму савету і будзе дзейнічаць на падставе ста-тута, прымаемага гэтым саветам. Імяна на гэты банк і пра-панавана ўскласці функцыі ўпаўнаважанага банка па абслу-гоўванню знішчэння доўгу і кіраванню актывамі былога Саюза ССР. Рад важных прапановаў увайшоў таксама ў памятную за-піску па выніках гэтага форуму.

Прадстаўнікі суверэнных дзяржаў высока ацанілі вынікі ра-боты нарады. Затым адбылася прэс-канферэнцыя для ўкраін-скіх і замежных журналістаў.

У ПРЭЗІДЫУМЕ АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ

У апошні час у многіх га-зетах, па радыё і тэлебачан-ню прагучалі супярэчлівыя паведамленні і выказванні ў сувязі з ад'ездам былога прэзідэнта АНБ акадэміка У. П. Платонава ў ЗША. У раздз гэтых выступленняў дзеіні У. П. Платонава бы-лі асуджаны. На гэту крытыку У. П. Платонаў ад-разаваў серыяй тэлеграм у адрас Акадэміі навук і кі-раўніцтва рэспублікі, а так-сама даў інтэр'ю белару-скай праграме радыё «Сва-бода» ў ЗША і на тэлефоне канспандэнтнага газет «Из-вестия» (№ 42 ад 20.02.92), дзе адмаўляе прыпісканы яму намер не вяртацца.

Ва ўзніклай сітуацыі прэ-зідэнт АНБ лічыць неабход-ным давесці да ведама гра-мадзянскай факты, якія адно-сіцца да знаходжання У. П. Платонава за мяжой. У 1991 годзе ён прэзёў у камандзі-роўкаў у ФРГ і ЗША 6 ме-сяцаў, у тым ліку апошнія тры месяцы (верасень—сне-жань) у Прыстанскім уні-версіцеце.

Вярнуўшыся 16.12.91 з ЗША, У. П. Пла-тонаў праз два тыдні напра-сіў прэзідэнта АНБ прада-ставіць яму творчы водпуск на тры месяцы для работы над намагаграфіяй па кан-тракту з адным з выдавецт-ваў ФРГ. Прэзідэнт, не без прычанняў, згадзіўся і на-гэта. Пасля яго ад'езду ў ЗША вучоны сакратар Ін-стытута матэматыкі 23 сту-дзеня гэтага года перадаў віцэ-прэзідэнту АНБ акадэ-міку А. В. Сцяпаненку лісь-мо У. П. Платонава, дата-ванае 07.01.92 г., аб адста-ўцы, якая была прынята.

Ціпер У. П. Платонаў з-сам'ёй знаходзіцца ў ЗША ў прыватнай наездзі. Акадэ-мія навук не аформіла яму «творчы камандзіроўку», Нельга адмаўляць, што прэзідэнт АНБ нясе пэўную адказнасць за тое, што не правёў належнай прычы-навай і патрабаваннямі, і дазволіў прэзідэнту прак-тычна самаўільна ад кі-раўніцтва акадэміі.

А ЕН УСЁ Ж ЖЫВЕ

Ні дэфіцыт паперы, ні ўро-шныя друкарскія і іншыя рас-ходы не абмілі гродзен-скіх грамадскіх-палітыч-ных шотыднёвік «Маладзёжны кур'ер». Але газета заста-ецца рэнтабэльнай. Калек-тыв журналістаў, які з'яўля-ецца адным з заснавальні-каў выдання, жорстка зрабіў яго папулярным у чытачоў. Тыраж шотыднёвіка за ка-роткі тэрмін амаль падвоіў-ся. Моладзь знаходзіць тут публікацыі на самыя акту-альныя тэмы, расказы аб дзейнасці партыі і рухаў, папулярных спеваках і прад-прыемствах, мішынскія буд-дучыя. Не залежыцца ў кі-сках і дадатак да газеты «Вольны вечер».

Дамагваюцца журналіс-там заснавальнік: гродзен-скі абласны і гарадскі ка-мітэты Саюза моладзі Бе-ларусі, калектывы прадпры-емства «МЖК-буд», гарад-скі маладзёжны цэнтр. Ка-лектыв рэдакцыі ўдзельні-ць у правядзенні дыска-тэк-наў і выданнях прадпрыем-стваў.

Выступленне

Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

С. С. Шушкевіча

Пад Заключным актам Нарады па беспэцы і супрацоўніц-тве ў Еўропе, тэкс якога з 1975 года знаходзіцца на захаван-ні ў ўрада Фінляндыі, 26 лютага з'явіліся пяць новых подпі-саў. Гэты гістарычны дакумент падпісалі вышэйшыя дзяржаў-ныя кіраўнікі Беларусі, Малдовы, Таджыкістана, Узбекістана і Украіны.

Ва ўрачыстай цырымоніі, якая праходзіла ў палацы «Фін-ляндія», дзе 17 гадоў назад Заключны акт быў зацверджаны под-пісамі лідараў краін Еўропы, а таксама ЗША і Канады, пры-няў удзел прэзідэнт Фінляндскай Рэспублікі Мауна Коівіста. Прысутнічалі таксама прадстаўнікі дзяржаў—удзельніц НБСЕ.

ХЕЛЬСІНКІ, 26. (ІТАР—ТАСС). Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч выступіў тут сёння на цырымоніі падпісання Заключнага акта Нарады па беспэ-цы і супрацоўніцтве ў Еўропе (НБСЕ). Ён сказаў:

Паважаны лідэры, панава, паважаныя дамы і панове, абавязальна значыцца яшчэ па-себе наша імпэрыяныя місія ў сталіцы дружэлюбнай і гэсін-най Фінляндыі, краіне, з якой у Беларусі склаліся імгнатары-яныя традыцыі разнабачковых сувязей і пільнага супрацоў-ніцтва ў розных сферах.

Менш чым месяц назад у Празе, па паслядзейні Савета міністраў замежных спраў дзяржаў—удзельніц НБСЕ, Рэ-спубліка Беларусь упершыню як суверэнная дзяржава атрымала матчынасьць далучэння да агульнаеўрапейскага працэсу.

Гэта ўмацавала нашу ўпэ-вненасць у тым, што самастой-ны шлях Беларусі на міжна-роднай арэне і высокай мэта-нашай знешняй палітыцы на-быцця незалежнасці абавяз-кова прывядуць нас у Хель-сінкі, дзе 17 жніўня 1975 года 35 дзяржаў заклалі прынцыпы беспэцы і супрацоўніцтва ў еў-рапейскім рэгіёне, якія за мі-нулыя гады ўсё больш уста-вляліся як фундамент раз-віцця здаровых міждзяржаў-ных адносін на карысць усіх народаў.

Падпісавшы тут, у гістары-чнай залі «Фінляндія», ад імя Рэспублікі Беларусь Заключны акт Нарады па беспэцы і су-працоўніцтве ў Еўропе, нельга не звадзяць навушны выключ-най значнасці гэтай падзеі для дзяржаў—членаў НБСЕ ме-

беларускага народа і яго буду-чыні.

Гатоўнасць падпісаць хель-сінскі Заключны акт і пры-няць на сябе абавязальнасць па дакументах, прынятых у рамках НБСЕ, была выказана Вярхоўным Саветам Рэспублі-кі Беларусь у спецыяльнай за-яве аб прыняцці эканамічна-ліч-нага дзейнасці рэспублікі, у якой таксама пацвярджалася прыхільнасць да прыняцця ста-тута ААН, Усеагульнай дэ-кларацыі правоў чалавека, Па-кта аб грамадзянскіх і палітыч-ных правах, да Міжнароднага пакта аб эканамічных, сацыяль-ных і культурных правах, га-тоўнасць далучыцца да факуль-татывага пратэста да Між-народнага пакта аб грамадзян-скіх і палітычных правах і пры-няцці кампэтэнтнага Камі-тэта па правах чалавека ў ад-паведнасці з гэтым пактам.

Гэта палітычная лінія нось-ць фундаментальны характар, грунтуецца на нашым кансты-туцыйным законе — Дэле-карацыі аб дзяржаўным суверэ-нітэце Рэспублікі Беларусь.

Тут на ўрачыстай цырымоніі падпісання Рэспубліка Бе-ларусь зноў запэўняе аб сваёй прыхільнасці да прыняцця і паважанняў хельсінскага За-ключнага акта, Падзякуемі-нага дакумента венскай сустрэ-чы НБСЕ, Парыжскай хартыі для новай Еўропы і ўсіх іншых дакументаў Нарады па беспэ-цы і супрацоўніцтве ў Еўропе.

Мы павярджам нашу рашу-насць выконваць усе абавяз-альнасці, якія змяшчаюцца ў гэтых дакументах, і кіравацца іх паважанымі ў нашай дзей-насці.

Дзяржавы—члены НБСЕ ме-

лі магчымаць пераканацца, што ў цяжкіх умовах карэзных грамадскіх пераўтварэнняў Бе-ларусь няўхільна прытрымліва-ецца абавязальнасцяў у рам-ках НБСЕ, дабіваючыся іх усе-баковага выканання. Мы спа-дзяемся на далейшае супра-цоўніцтва і дапамогу з боку краін-членаў, інстытутаў і экс-пертаў НБСЕ ў гэтым пытан-ні.

Далучэнне Рэспублікі Бе-ларусі да агульнаеўрапейскага працэсу мы лічым важнейшым этапам нашага вяртання ў сям-ію еўрапейскіх народаў, якое стала магчымым толькі пасля набыцця імгнатарыянага бе-ларускім народам палітычнай і эканамічнай свабоды.

Да ўдзелу ў сумесным буда-ўніцтве агульнаеўрапейскага до-ма, з якім беларускі народ звязвае свае надзеі на дастой-нае жыццё ва ўмовах міру і дабрабыту, ён прышоў рэдка-па грамадзянскімі шлях-намі.

На працягу стагоддзяў, ні на-кога не напаўдачы, але знахо-дзячыся на геаграфічным і гі-старычным раздарожжы, мая-Радзіма пастаянна была арэна-існастальным вясным сутык-ненняў паміж не суседзямі. А-хвяры нашага народа каласаль-ныя. Толькі апошняе сутыкнен-не, наводзе апошніх даных, забрала жыццё кожнага трэця-га з 10-мільёнаў насельніцтва Беларусі.

Стагоддзі фізічнага знішчэн-ня народа спалучаліся з яго духоўным падаўленнем. Сіп-ноў і ішпільныя беларусам унушлі, што такога народа наогул няма, што яго мовы — адной з самабытных і стара-жытныхых славянскіх моў — таксама няма, што ў яго няма ні гісторыі, ні культуры. На-званымі святні і культур-нымі рэліквіямі, якія цудам за-хаваліся пасля нашай завая-ўніцы, былі вывезены ў музеі іншых краін.

Як гэта ні горка, але наш народ, які змог выжыць і ад-стаіць сваё нацыянальнае «я» ў крывавах боіх і прыгнэ-тэ мінулага, няпаткала новая страшная трагедыя — чарно-

(Заканчэнне на 3-й стар.)

Алег Аляксандравіч Кашапеў-скі (на здымку) — значальнае комплекснае брыгады БУ-19 трэста № 1, якая ўзводзіць буд-дучыя паліклінікі ў мікрабеларусі Уруччэ-6.

Свой шлях будаўніча ён па-чыў у дэлькі 1961 годзе, калі пасля службы ў арміі мала-дым хлопцам упершыню прый-шло на будаўніцтва. Праца-ваў мулярам, мантажнікам... Будынкі, пабудаваныя Алегам Аляксандравічам, можна сустрэ-ці практычна ў любым мі-крабеларусі. Карпусы аб-ласной бальніцы, шпіталь для ветэранў Вялікай Айчыннай вайны, НДІ анкалогіі і радыа-логіі ў Барыўлях таксама па-мятаюць яго ўмелыя рукі.

Працавіты, старанны, старой работай загартоўкі, ён паказаў сабе і добрым арганізатарам і воль ужо тры гады пасляпра-цаваў брыгадзірам.

Фота Ю. БОНДАРАВА.

Чыгуначныя войскі рэспублікі. Крок першы

Сёння, у першыя вялікія супярэчнасці, калі паміж рэспублі-кай былога Саюза дзеіцца ўсё і ўсё, у тым ліку і армія, і са-моладка прыходзіць і ваінам-чыгуначнікам. Чася, якая ды-слацыруецца ў Беларусі, пастановай Вярхоўнага Савета рэ-спублікі ад 20 верасня 1991 года перададзена ў падначаленне Савета Міністраў Беларусі і стала першай і пакуль адзінай ластаўкай. Аб «новым» жыцці часці расказвае не камандзір Анатоль СЦЯПУК.

— Пачну з таго, што дзяль-ба арміі закрываў і чыгунач-ныя войскі, у тым ліку і нашы войскі калектыву. Два сама-стойныя, паўнапраўныя пад-раздзяленні, якія дыслацыра-валіся на тэрыторыі Расіі, ад-шлі да нас. Ціпер мы толькі на 60 прэзідэнтаў зольны забяспэ-чыць тэхнічнае прыкрыццё гэтай частцы. Таму вымушаны былі зачынуць у Саўмін рэспублі-кай а прапанаванай адміністра-цыі падраздзяленне і атрыма-лі «двор». Яшчэ да нас, вядома, далучыцца публічная чыгунач-ная частка, якая з наго-да «нашымілізацыі» ў рэспублі-кай засталася як бы без кіраў-ніцтва. Мы хочам зрабіць на-яе базе вучэбны батальён.

Хвалюе праблема кадраў, спецыялістаў — чыгунач

СУБ'ЕКТЫ

УЧОРА—РАНА, ЗАЎТРА—ПОЗНА

Пачынаць дэнацыяналізацыю трэба сёння

Прайшло амаль два месяцы пасля лібералізацыі цэн, і ўжо ясна, што іх лібералізацыі не было. Было простае і прымальнае павышэнне. Калі 3—4 студзеня былі хоць нейкія падзеі на дэкларацыю ўрадам далейшай і рашучай працяг рэформ, то 13—14 кастрычніка пачаліся. Не да канца, канешне, але...

А значыць, усе гэтыя гудыяе сёння і калі і можа да гэтых прывесці, то толькі да новага павышэння цэн, потым — падняццю іх. Чаму? Вытворча тавару атрымаў магчымасць паліпаваць сваё матэрыяльнае становішча шляхам «накруткі» цэн на прадукцыю без наміру на павелічэнне яе колькасці і якасці. Скажам, мысласе лаштаваў 180 рублёў, япер (прыбылі) — 500. У пэўны час рабочыя, якія іх выпускаюць, прыдуць да свайго дырэктара і скажуць па-рабочому прамі: «Павышай зарплату». Зборну канферэнцыю працоўнага калектыву, запішчу ў рэзольцы аднаго аднаго прыматэ «павышай». Клопат аб працоўных, сацыяльнай абарона, — гэта з аднаго боку. З другога — павышэнне, будзе каштаваць 1000 рублёў. Потым рабочыя зноў прыдуць — цана

падскачыць да 1500 рублёў — і так без канца.

Выватны рабочыя? Іх дырэктар? Ні ў якім разе — ім трэба жыць, па магчымасці — добра. Бо ў магазінах бываюць тавары (калі бываюць), якія вырабляюць іныя прадпрыемствы і якім таксама трэба жыць. А каб добра жыць, зараз не трэба добра працаваць, а трэба добра павышэнне цэн. Бессмыслотны афарызм, які я неабудана працягваю ў палітычным «Суб'ектыве», прыходзіць тэорыя развіцця. Яго час яшчэ не прыйшоў.

Адна з беларускіх мэблевых фабрык заключыла кантракт з германскай фірмай на пастаўку тумбаў пад тэлевізар. Для замежнікаў стараліся, але ў машыны з тумбай вырнуліся іх ішчэ — немцы не прышлілі да таго ўзроўню якасці. Ну што? У нас іх усё роўна можна

купіць толькі па вялікаму «блату».

Так што асабліва напружанае не варт.

Дзяржаўнае адрагаванне на «лібералізацыю» так, як і павінен быў адрагаванне. Прытрымлівацца базіс дэкацітэсы, а потым, як заўсёды, кінуты іх у час «ікс» — на гэтым «лібералізацыя» скончылася. Прадукцыя паўсядзённых як не было, так і няма. Дакладней, не хапае. Сітуацыя красавіка мінулага года паўтараецца адна і тая ж, толькі што цэны вышэйшыя.

Наша беларуская краўдзінава заслужыла ўстойлівую рэпутацыю нетаропкага. Яго пачынаюць нагадваць (загада працу працаўнікі за параўнанне) кітайскую байку пра мёлу, якая назірае за палітыкамі двух тымфр. Калі тытрэ ўсім аслабоні, малпа злезе з дрэва і скажа сваё вяржаке слова. Пачынаюць прывабна ва ўсіх адносінах.

Я намяляваў гэтую вобразную карыяту толькі з адной мэтай: зазначыць, што некалькіх рэччэй назіраюць за памылкамі «старэйшых братоў» і

старацца іх не паўтараць у сваёй практыцы. Мне здаецца, наступіў той момант, калі стаўкі зроблены, далейшая стаўка ўзбуджэння яскрава, трэба рабіць хадзі, тым больш, козыраў на руках шмат.

Адным рашучым крокам — хутка і ўсеапоўна прыватна, якім можа адрознівацца ад

Па схеме яно, можа, і добра, а ў жыцці кожны мае свой інтарэс. Калі ў вас, скажам, усё ўласнасці, то што, вы так проста з ёю развітаецеся? А калі ў вас усё падзялілі, усё ўласнасці? Адаваць не перамае супраць? Таму, мне здаецца, прыватнасці толькі абмяжованыя, а не паводзіны. У Расіі гэты абмеркаваны наарадзілі на свет пералік аб'ектаў, якія прыватнасці не павінаюць. А імяны: негры зямлі, водныя рэсурсы, лясны фонд, банкі, тэле- і радыёэфэры, аўтадарогі, партвытні абудаваны, прадпрыемствы электраэнергетыкі, — карней жакіцы, лясцы скажы, што выкупіць можна. Ды і тое ў кожным выпадку

атрымае. Прыватнік павінен выбраць, таму ён прымуся выбіраць усё астатняе. Вытворчу — рабіць лепшы выласос, халядзільнік, тэлевізар, каб купіць іх павышэнне цэн. Пакупнікі — у які магазін лэйцы, што і за колькі купіць. Па сутнасці застаецца адзін выбар: рабіць лепш і больш, даводзіць тэхналогію да сучасных стандартаў, каб на вытворчасць тавару выдаткаваць менш і за кошт гэтага не павысіць цэну і менш прыбытак, разам з тым не ўпусціць пакупнікі.

Але гэта толькі схема. Жыццё некалькіх адрозніваецца ад

Размяшчэння на скрыжаванні Еўропы, Рэспубліка Беларусь даволі востра адчувае неабходнасць рэальнага пераходу ў гэтай галіне. Прамаруджэнне тут неабходнае, а не толькі вынікам для ўсіх уладальнікаў. У гэтай сувязі Рэспубліка Беларусь напярэдні КСР-92 лічыць мэтазгодным неадкладна распрацоўку і прыняцце Еўрапейскай экалагічнай хартыі (па аналогіі з Энергетычнай хартыяй, прынятай на ініцыятыве пана Любэра).

Спадзяюся, што гэта прапаганда атрымае падтрымку з боку ўсіх еўрапейскіх дзяржаў, а таксама ЕЭК.

Вяртаючыся ў Еўропу палітычна і эканамічна, мы зведваем паўднёвы радасці і натуральнай занапеканасці тым, як у нас пойдуць справы. Для нашага народа ніколі не было характэрна і паўднёвы нашыя нацыянальна-самаўзвышэння, і маюць унікальную велічыню. Гэта — правадыр наш, які зьяўляецца аб'ектам нашай дэмакратычнай ідэалогіі, паводзіны чалавека і нацыянальна-машасцей, рынчаны мадэлі гаспадарання. Мы зьяўляем аб нашай гатоўнасці жыць у міры і дружбе з усімі, хто шыра верыць у гэтыя прынцыпы. Мы адкрытыя Еўропе і свету і гатовы аўдзіа чалавек у яго.

Глыбока сімвалічна, што ўваходжанне ў сям'ю еўрапейскіх народаў адбываецца тут у Златай Празе, адным з чужоўных гарэдоў Еўропы і архітэктурнай «жамчужыны» свету, сталіцы дружэлюбнай наш дзяржавы, якая мае высокі міжнародны аўтарытэт. Прага памятна і значная ў нашай нацыянальнай гісторыі. Крыніцы нашых нацыянальна-самаўзвышэння і самасвядомасці звязаны з тым, што менавіта тут 6 жніўня 1517 года наш вялікі асветнік, вучоны і гуманіст Францішак Скарына надрукаваў першую кнігу на беларускай мове — «Біблію Пражскую». Канкрэтным сведчаннем нашай традыцыйнай дружбы з'яўляецца той факт, што сёння былі падпісаны пагадненне аб устанавленні дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і ЧСФР.

Мы вітаем нашых партнёраў і сяброў па Садружжы Незалежных Дзяржаў у сувязі з дасягненнем да НБСЕ. Мы таксама зьяўляем аб сваёй гатоўнасці правесці адно з наступных пасяджэнняў Савета міністраў замежных спраў дзяржаў — уладальніц НБСЕ ў Мінску — кавардынацыйныя цэнтры Садружжы Незалежных Дзяржаў.

Дзякуй за ўвагу!

вырашаць будучы тым, хто вельмі ўсім нам знаём. І я пытаю сябе: чым лепшым беларускім бюракраты за расійскіх? І адказваю: зусім магчыма, што такі пералік ужо лжыць недзе ў «высокіх» кабінетах. Ужо, магчыма, навісла над іх дзяржаўная рука з аўтарытэтам — паставіць падпіс. Бо не бывае новай і старой улады — ёсць проста ўлада, мэта якой — улада. Калі ўсё аддаць, то што тады дзяліць?

Гэта — зверху. А знізу падпірае не менш чымая хваля так званых народнага абурэння, унес пафас якой можна ўвесці ў «А мнээ? І яму, значыць, трэба крыху даць. Калі ласка, павіш грошы, няма — бярэ крадзі. Нават калі магчыма кожнаму даць роўны каваляк уласнасці, то пры нейкі час яна ўсё роўна апынецца ў адрэзках. Руках таго, хто можа купіць і зараб. А самае галоўнае — ведае, што рабіць далей.

Вельмі непакоіць суайчыннікаў — хто ўсё спытць? Шмат гутарак пра грамадзян «каўказскіх» нацыянальнасцей. А між тым, закон тут адзін: купіць той, хто больш плаціць, пята пункт тут і пры чым. У Амерыцы араб ганіцца побач з рускім, ітэц — з немцам, а амерыканца хвалюць толькі адно: дзе лепш і таннейш тавар. Я не амерыканец, але і я не ў такой сітуацыі хваляваў б тое ж самае. Калі ў магазі-

не, якім валодае асцін, каўбаса каштуе 45 рублёў, а мой родны беларус просіць за такую ж 75, то я пайду да асціна. А беларусу прапаную вывучыць асновы рынчанай эканомікі. І няхай не крываду. Спрачацца аб вартасці той ці іншай нацыі зручна за куфем піва. У эканоміцы ж усё роўна.

Не трэба думаць, што дзяржава стане слабейшай ад таго, што распарсцаць лішнюю маёмасць. Як ні парадасна — толькі ўзмацненне. Таму што карміць людзей, няхай і вельмі вялікім, такую колькасць, прабаць, утрымліваю — смерці паводна. Аднак тут зноў сутыкаюцца інтарэсы. Бо пры такім раскладзе пэўную колькасць чужоўнікаў прылідаецца адраваць ад сытых кармушак (чытай: ад распардзжэння ўласнасцю). Тут мне міжболі прыгадаецца Пётр Вялікі і яго не зусім дымілаванымі, але эфектыўнымі метадамі перабудовы дзяржаўнай машыны. Што ж, калі вельмі няма, то «цывілізаваныя» трэба выкарэсці, а пакінуць і мець на ўвазе толькі «эфектыўныя».

Не ведаю (і не хачу прагназіраваць), як складзецца далей, — мы зараз ходзім па лязу. Адно ведаю цвёрда: учора было рана, заўтра будзе позна. Трэба пачынаць дэнацыяналізацыю.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

3 ЗАЛЫ СУДА

«Мы судзім правільна»

У час паездкі па «ахопленых радыяцыйнай заразы вёсках» пачуў невярагодную гісторыю: інвалід першай групы Вялікай Айчыннай вайны, 89-гадовага жыхар вёскі Бакачы Ракавіска сельсавета Аляксей Міхайлавіч Лемяшона пасадзіў у «кутузку» на 15 сутак. За няўзроўня, як кажуць на Валожышчыне, няхайны паводзіны на судовым разборы ўласнай справы.

Ураёне судзіць правільна. Усе законы выконваюцца, — такое рэзюме старэйшай народнага суда Аляксандра Мікалаевіча Стальмашанкі.

Гісторыя з А. М. Лемяшонкам, аднак, пахвінула перакананасць у нашым правасудзі. — Дзея паводзіў сябе на судзе непрыстойна, — кажа судзі.

«Непрыстойнасць» гэта — ня згода А. М. Лемяшонка са спробай судзі А. М. Стальмашанкі памірыць яго са зневажлівым.

Так, інвалід гаварыў рэзка. Ен не пагаджаўся з судзі, павышаў голас. Дык арыштоўваў 89-гадовага асціна?

Дзе яму пятацца? Сутак не ў суд, — зьяўляецца да чарговага ўрадынага алібі А. М. Стальмашанкі.

Паводзі артыкула 31 Крымінальнага кодэкса БССР, нельга падняць адміністрацыйнаму арышту чужыны жакіцы, жакіцы з дзецьмі да дванаціці гадоў, інвалідаў першай і другой груп.

— Вы ўзначальвае судовае пасяджэнне? — пытаюся ў судзі.

— Узначальвае, — старэйшы Валожышчана народнага суда глізціць на мяне, потым у акно, раздумвае. — Не сядзеў ён у ізалятары, зразумела? Ён быў памылка ці не быў? І гэта гэтае: «Мы судзім правільна».

Колішні хлэбароб, а цяпер інвалід А. М. Лемяшонка сапраўды не адсудзіў прысуджэння 15 сутак. Першы ж дзень выпраўданага ізалятара каштаваў старому здароўю. Тэрмінова паклікаў ў балюшні. Адтуль ён напісаў скаргі «Зверху».

Мінскі абласны суд памылку А. М. Стальмашанкі выправіў — адмяніў не проста памылковае, а неабгрунтаванае рашэнне валожышчанага ўрады.

— Што цяпер? — пытаюся ў судзі.

— Хто не памылкова, — нарэшце вышкіе за сябе А. М. Стальмашанкі.

І тут у пакой заходзіць судзі І. І. Міхунскі. Хутка далейшае пра моту майго выйду ў суд, актыва кідаеца на абарону начальніка.

Плэцка маладога судзі тлумачыцца проста. Той выпадак з А. М. Лемяшонкам не быў праналізаваны з работніцкага суда. Больш таго, яго ўмоўнае замоваўчалі. Рабілі выгляд, што нічога не здарылася.

Вынік гэтага — той жа І. І. Міхунскі з яго абаронай начальніка, а не закона і праўды. Да таго ж, пасля прыкрыжы лян А. М. Стальмашанкі не дапусціў бы Іосіф Іосіфавіч паводзінах неадаручна ўжо асціна.

Інвалід другой групы жыхар вёскі Бакачы Іван Іосіфавіч Амілаўскага на судовым разборы, які ўзначальваў І. І. Міхунскі, таксама падвергі адміністрацыйнаму арышту на 15 сутак.

Той прабыў у ізалятары суткі, трапіў у балюшні. З сутачнае занадчанне на дзяржаўнае беспаспяхі з І. А. Амілаўскага спягалі пятацца рублёў.

— Трыццацірублёвага штрафу за нязгод з судом або грубасць, як вы сьведражыце, інвалід было б дастаткова ці не? — пытаюся ў І. І. Міхунскага.

— Яно-то дастаткова. Але...

Рашэнне суда не адменена па сённяшні дзень. Страты — матэрыяльныя і маральныя — І. А. Амілаўскаму не кампенсаваны. Як, дарчы, і А. М. Лемяшонку.

Валерый САМКО, журналіст.

ВЫСТУПЛЕННЕ

на пасяджэнні Савета міністраў замежных спраў дзяржаў — удзельніц НБСЕ

(Прага, 30 студзеня 1992 года)

міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. К. КРАЎЧАНКІ

Паважаны пан Старшыня, Паважаныя дамы і панове, Паважаныя калегі,

Для мяне вялікі гонар выступіць тут у Празе — сталіцы дружэлюбнай наш дзяржавы, аднаго з самых чужоўных гарэдоў свету — на пасяджэнні Савета міністраў замежных спраў дзяржаў — удзельніц Наралы па біспэцы і супрацоўніцтву ў Еўропе.

У гэты ўрачысты дзень нашай дзяржавы час хачу яшчэ раз падвясціць, што ўрад Рэспублікі Беларусь зьяўляе аб сваёй прыхільнасці да хельсінскага Заключнага акта, паражскай Хартыі для новай Еўропы і ўсіх іных документаў Наралы па біспэцы і супрацоўніцтву ў Еўропе, усё абавязавальнасць, зафіксаваных у гэтых документах, павяржанае сваю рашучасцю кіравацца іх палажэннямі ў сваіх дзеяннях.

Мы вітаем місія дакладчыка, якая будзе арганізавана Старшын Савета міністраў Наралы па біспэцы і супрацоўніцтву ў Еўропе, і выказваем нашу гатоўнасць зрабіць усё магчымае для таго, каб аблегчыць выкананне задач, што ставіць перад місіяй, і аказаць ёй неабходную дапамогу. Выказваем ўпэўненасць, што гэта місія дазволіць азнаёміць дзяржавы-удзельніцы з тым прагрэсам, які быў дасягнуты ў Рэспубліцы Беларусь у справе ўсеапоўнага выканання абавязавальнасцяў у межах НБСЕ, а таксама аказаць дапамогу Беларусі ў ажыццяўленні гэтай мэты. Мы выходзім з таго, што даная місія будзе кіравацца вопытам экспертаў з дзяржаў-удзельніц, Інстытутаў НБСЕ і іных адпаведных арганізацый.

Адначасова мы выказваем гатоўнасць да таго, каб кіраўнік дзяржавы або ўрада Рэспублікі Беларусь пры першай жа магчымасці падпісаў хельсінскі Заключны акт і паражскую Хартыю для новай Еўропы.

Гэтыя асноватворныя дакументы — погляд у будучыню, які дазваляе нам з надзеяй думаць пра лёс беларускага народа ў бліжэйшых дзесяцігоддзі, набываюць ім доўгачаканай палітычнай і эканамічнай свабоды і лепшай долі. Разам з тым, вяртаючыся ў сям'ю еўрапейскіх народаў, мы не можам не азірацца ў мінулае, праналізаванне трагічнае па сваёй сутнасці гістарычнае шлах, прадзены беларускім народам за апошнія стагоддзі, падвясці вынікі, асэнсаваць тое, што наважыцца гістарычнай памяццю нашы.

Калі паспрабаваць з усеіх разнастайнасці не характэрна-

тых выдзеліць галоўную, то, думаю, гэта будзе трагізм беларускага народа ў гістарычнай рэспекцыі. Так, трагізм і яшчэ раз трагізм. Трагізм сурова крывавага мінулага, трагізм учарашняй дэнацыяналізацыі з першай і другой сусветнымі войнамі, і трагізм чарнобыльскай безвыходнай паўсядзёнасці і перапынення. Не шмат зноўдзяецца народаў у Еўропе, да якіх лёс быў такі ж неміла-сэрны, як да нас. Для майго народа за апошнія стагоддзі стан вайны стаў перманентным, да жаху прымальным і адна-стайным. І справа ў тым, што не мы, а на нас нападалі, пад-варгалі спусташальным набе-гам, агню і мячу. Нашы гісторыі падлічылі: у раннім сярэднявеччы спусташальныя вогненныя вайны і кагэаў аб-рушваліся на маю Радзіму ў дзіўнай метадэчнасці раз у 10 гадоў. У гэтыя гады, ратуцы Еўропу, мы прынілі, яна сьбе-злар больш чым 100 татарскіх набегаў, сталі непракочным бар'ерам на шляху больш чым 100 набегаў крымжаносцаў, якія імкнуліся на ўсход. Наш на-цыянальнае герб — гэта «Паго-ня», паход наўдзгоннае уцякаю-чаму захопніку, акт не агрэсіі, а адплаты. Змучаныя, сякаю-чыя крываёе Беларусь толькі за чатыры апошнія стагоддзі стра-ціла да 15 млн. чалавек. Толь-кі ў гады другой сусветнай вай-ны з 16-мільённым насельніч-твам, паводле апошніх падлі-каў, 3,5 млн. чалавек. Сёння, успамінаючы тых, хто адаў сваё жыццё за свабоду Айчы-ны, мы з горачай канстатую, што беларуская нацыя, чашчэ-рша-пята па колькасці насель-нічтва сярэд славянскіх наро-даў, магла б быць у канцы XX стагоддзя на ўзроўні 30—35-мільённага еўрапейскага эт-насу.

Стагоддзімі нас знішчалі не толькі фізічна, нас тавілі ду-хова. Пастаянна збіваўся ў галаву, што няма такога наро-да, як беларускі, што не мае ён мовы (дарчы, адной з са-мых старажытных і самаіт-ных славянскіх моў), не мае культуры. Нашы святыні і на-цыянальныя рэліквіі — ва ўсіх музеях сусветных краін, усюды, але толькі не ў нас. Наш на-род — з пакаленчай гістарыч-най памяшчю, абарамы, па-збаўлены нацыянальнай гісто-рыі, якую часта прывольвалі нашы суседзі, усё ж выстаўі, як сведчыць сённяшняе падзея, перамож. Перамож, перасліў ся-бе, сваіх непрышчелу, няў-мольны і бізнітасны лёс, які кідаў, здавалася, нас у бездань

невядомасці і дэнацыяналіза-цыі, страты нацыянальнага «я».

Гэта — горкая гістарычная канстатацыя таго, што было. Мы абавязаны былі сёння ска-заць менавіта гэта перад па-мільшымі нашых продкаў, ска-заць не дзеля радасці помсты, а для таго, каб, уступаючы ў сям'ю еўрапейскіх народаў, падвясці рысу страцінаму, крыва-ваму і змрочнаму мінуламу майго народа, якое ніколі не павіна паўтарацца.

Хоць трагічнае і наша цяпе-рашэнне. Нібы злы лёс прасле-дуе Беларусь і цяпер, у канцы XX стагоддзя, уцягваючы яе ў бездань бед і выпрабаванняў, выклікаючы страйны бядой — Чарнобылем. Багачы перау-менне міноіх, мы ўжо не маем сіл прасіць аб дапамозе і пад-трымцы. Мінучы гады, і Еўро-па прымае да ўсведамлення глыбіні трагічнай, даведваючыся ўсё пайнату праўды аб нашых няшчасных дзеях, аб знічэн-ні генэфонда нашы. Або можа хоць цяпер наш голас будзе ўсё-такі пачуць?

Маркую, што пасля сказанага стане зразумелым наша шычрае імкненне стаць нейтральнай дзяржавай, «бяздзянернай зонай», вывесіць у нашай нацыянальнай тэрыторыі большую частку войск з узбраеннем звычайнага тыпу. Мы не хочам, каб ваенны бот захопніка таптаў нашы зямлі, не хочам быць заложнікамі чуж-ных ядзерных амбіцый, ядзер-ных катаклізмаў, падобных на чарнобыльскі, у мірыны час. Бяз-дзянерны статус і нейтралітэт — гэта не нечы капрыз, «гэтуля розуму», а горкі, але няўмоль-ны імператыв нацыянальнай гі-сторыі, воля нашага народа і парламента, уважэнне ў ча-каную фармулёўку аднаго з палажэнняў Дэкларацыі аб дзяржаўным суверенітэце, пры-нятай 27 ліпеня 1990 года. Сё-няшні карыстаецца выпадкам, што будзем паслядоўна і няўхільна выкон-ваць узятыя абавязавальнасці, звязаныя з вывадам тактычнай і стратэгічнай ядзернай зброі з тэрыторыі Беларусі.

З пачуццём глыбокага за-давалення хачу пайфрмываць калегі, што з апыражэннем у 5 месяцаў літаральна ў гэтыя га-ды, да 1 лютага г.г., апошнія адзіны тактычна-ядзернай зброі знішчаны з нашай нацыя-нальнай тэрыторыі.

Наш ідэал — «бяздзянерны по-яс у цэнтры Еўропы», які ўключы-ць складанае і прамалінейнае па Поўначы Еўропы, захоплівае Прыбалтыку, а таксама дзяржа-

вы ўсходняй і Цэнтральнай Еўро-пы. Наш ідэал — эканамічная і палітычная інтэграцыя ў еўрапейскае супольніцтва пры за-ходзім пераход Садружжы Незалежных Дзяржаў. Садруж-жы наарадзіліся на беларус-кай зямлі. Везумоўна, яна яшчэ будзе даказваць сваё права на рэальнасць існавання, даказваць сваю жыццяздольнасць і жы-ццёўстойлівасць. Пераканана, што нават калі яна з часам не вытрымае выпрабавання на тры-валасць, дык усё роўна сілы ўзаемаага эканамічнага прыця-гнення і сілы розуму прывядуць да ўзнаўлення падобнага эканамічнага і палітычнага саюза 11-ці і іншай колькасці дзяр-жаў. У бліжэйшыя 10—15 гадоў мы асуджаны быць і жыць раз-ам (хацелася гэтага каму-не-будзь ці не).

Есць нешта большае, чым во-лі і жаданне палітэаў, чым іх дзяржаўныя амбіцыі. Гэта — правадыр наш, які зьяўляецца аб'ектам нашай дэмакратычнай ідэалогіі, паводзіны чалавека і нацыянальна-машасцей, рынчаны мадэлі гаспа-дарання. Мы зьяўляем аб нашай гатоўнасці жыць у міры і дружбе з усімі, хто шыра ве-рыць у гэтыя прынцыпы. Мы адкрытыя Еўропе і свету і гатовы аўдзіа чалавек у яго.

Пасля інтэграцыі ў «Агульны рынак» краін ўсходняй Еўропы пачнецца павольнае і ўважанае абліжэнне дзіюх еўрапей-скіх эканамічных структур адна з адной, якое мае шані завяр-шыцца пасля 2000 года. Мена-віта тады ідэя адзінага еўра-пейскага дома набывае рэаль-ныя абрысы. Менавіта тады ба-зісны прынцып яго будаўніцтва — свабода руху ідэй, людзей, капіталаў і паслуг, апрабравана ў ЕЭС і Садружжы, рэалі-зуецца ў поўным аб'ёме. У кан-тэксце гэтай мадэлі развіцця сі-туацыі Беларусі і не сталіца га-товым узяць на сябе функцыі «Усходняга Бруселя», быць пе-радатчыкам звычю, разам з шэ-рагам краін Цэнтральнай Еўро-пы, паміж ўсходам і Захадам. Зьяўляючыся пра гэта, мы захо-дзім з таго, што дагэтуль Бе-ларусь была астраком палітыч-най стабільнасці і правапара-тку. Спадзяюся, што і ў буд-учым нам удалася пазбегнуць

Пасля інтэграцыі ў «Агульны рынак» краін ўсходняй Еўропы пачнецца павольнае і ўважанае абліжэнне дзіюх еўрапей-скіх эканамічных структур адна з адной, якое мае шані завяр-шыцца пасля 2000 года. Мена-віта тады ідэя адзінага еўра-пейскага дома набывае рэаль-ныя абрысы. Менавіта тады ба-зісны прынцып яго будаўніцтва — свабода руху ідэй, людзей, капіталаў і паслуг, апрабравана ў ЕЭС і Садружжы, рэалі-зуецца ў поўным аб'ёме. У кан-тэксце гэтай мадэлі развіцця сі-туацыі Беларусі і не сталіца га-товым узяць на сябе функцыі «Усходняга Бруселя», быць пе-радатчыкам звычю, разам з шэ-рагам краін Цэнтральнай Еўро-пы, паміж ўсходам і Захадам. Зьяўляючыся пра гэта, мы захо-дзім з таго, што дагэтуль Бе-ларусь была астраком палітыч-най стабільнасці і правапара-тку. Спадзяюся, што і ў буд-учым нам удалася пазбегнуць

Пасля інтэграцыі ў «Агульны рынак» краін ўсходняй Еўропы пачнецца павольнае і ўважанае абліжэнне дзіюх еўрапей-скіх эканамічных структур адна з адной, якое мае шані завяр-шыцца пасля 2000 года. Мена-віта тады ідэя адзінага еўра-пейскага дома набывае рэаль-ныя абрысы. Менавіта тады ба-зісны прынцып яго будаўніцтва — свабода руху ідэй, людзей, капіталаў і паслуг, апрабравана ў ЕЭС і Садружжы, рэалі-зуецца ў поўным аб'ёме. У кан-тэксце гэтай мадэлі развіцця сі-туацыі Беларусі і не сталіца га-товым узяць на сябе функцыі «Усходняга Бруселя», быць пе-радатчыкам звычю, разам з шэ-рагам краін Цэнтральнай Еўро-пы, паміж ўсхода

САЦЫЯЛА-ДЭМАКРАТЫЯ ГЕРМАНІІ — БСАД:
ШМАТ АГУЛЬНЫХ ПРАБЛЕМ

Міхал Гарбачоў сказаў аднойчы аднаму з німеччых лідараў: «Хто спазніцца, таго жывіць не шкаду». Відаць, Беларусь у гэтым сэнсе ўсё ж такі пашанцавала. Сёння мы зацікаўлены ў тым, каб наладзіць як мага больш сувязі з краінай, дзе існуе дэмакратыя і якая мае сваю свабодаўную і напэўніваючы яго больш разнастайнасцю, каб будучы шчыра і адкрыта культурна, знаёміліся, палітычныя паміж намі і гэтай краінай зямлі. Прыкладна такога зместу ішла размова на прас-навінах, якую праводзілі сацыял-дэмакраты Беларусі і Германіі 20 лютага.

— Сацыял-дэмакраты Германіі маюць сёння дзве галоўныя задачы, якія патрабуюць тэрміновага вырашэння, — гаворыць старшыня зямельнай арганізацыі СДПГ, дэпутат зямельнага парламента ландтага Штэфан Райхс. — Першая — як мага больш прадоўжыць працу. Другая — як мага больш уключыць у працу тых, хто не працуе.

Сацыял-дэмакраты Германіі маюць сёння дзве галоўныя задачы, якія патрабуюць тэрміновага вырашэння, — гаворыць старшыня зямельнай арганізацыі СДПГ, дэпутат зямельнага парламента ландтага Штэфан Райхс. — Першая — як мага больш прадоўжыць працу. Другая — як мага больш уключыць у працу тых, хто не працуе.

Яшчэ адна задача, якая існуе ў сельскай гаспадарцы, — пераафармленне былых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў на нормы і машыны Еўрапейскага супольніцтва. У ГДР таксама існавала вялікая колькасць калектывных гаспадарак. Цяпер усе яны ператвораны ў прыватныя. Але мы ідзем не па тым шляху, які быў у прыватна-

Ігар ШУЧЭНКА.

Выступленне

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

С. С. Шушкевіч

(Заклучэнне. Пачатак на 1-й стар.)

нашай гісторыі мы разлічваем, што, вернуўшыся ў сям'ю еўрапейскіх народаў, мы атрымаем неабходную дапамогу і падтрымку ў навіну прыцягнем і палітычны і культурны акт.

У іпсіхэацэпную эпоху глабальнай узаемазалежнасці на гарызонце становіцца спраў у адной краіне або групе краін абавязкова робіць негатывны ўплыў на сітуацыю ў іншых дзяржавах. Нам вядома, напрыклад, як крызіс гаспадарчых і краін СНД зрабіў уплыў на эканамічны і культурны ў Фінляндыі. Мы перакананы, што неабходнасць аказання дзейнай дапамогі краінам пераходнага перыяду дыктуюцца жыццёвымі інтарэсамі ўсё дзяржаў, асабліва краін Еўрапейскага рэгіёна.

З паспяховым пераходам да рынку цесна звязаны перспектывы ўмацавання і развіцця дэмакратычных працэсаў у краінах СНД, выканання ў іх правоў чалавека і асобных сацыяльна-палітычных гарантій.

Мы цвёрда заявілі, што народ Беларусі аддае ізаляцыю міру, дэмакратыі, павялічэнню правоў чалавека і нацыянальнай меншасцей і будзе супрацоўнічаць з усімі, хто кіруецца гэтымі прынцыпамі.

Прызнаючы буйнейшую ролю культуры ў аб'яднанні, інтэграцыі, росце ўзаемаразумення паміж дзяржавамі і людзьмі, мы будзем таксама актыўна ўдзельнічаць у фарміраванні культурнага і спадчыны Еўропы і свету. Захоўваючы нашы справядлівыя традыцыі, талентаў, мы будзем рабіць усё для забеспячэння свабоднага

Дзякуй за ўвагу.

ЗАМЕЖКА

ВОКА ЗА ВОКА... А ПЕРАМОЖАЦЬ НЯМА

МАСЕРУ. (ІТАР—ТАСС). Жывы свет поўна Афрыкі. Шматлікім свету Афрыка — гэта неаддзяльна частка свету. Такія словы радзімыя нам. Вядома, паводле аб тым, што ў запаведніку Макуя, які знаходзіцца на тэрыторыі гэтага паўднёваафрыканскага бантустана, загінулі восем льюбоў. Безжыццёвыя целы жывёл былі знайджаны недалёк ад тунэля чатырох кароў, якіх ілвы загірэл за двое сутак да таго.

Прычынай трагедыі было тое, што раззаванне ўдалося скаціна, скарыстаўшы час, калі драпежнікі пайшлі на вадапой, атруцілі рэшткі іх здабычы.

ХОЧАШ ДОУГА ЖЫЦЬ — ВУЧЫСЯ

ПЕКІН. (Кар. ІТАР—ТАСС Андрэй Кірылаў). Ганаровы тэтул «ленскага студэнта і самага моцнага старога», паводле агенства Сінхуа, здабыў у сваёй навукавай устаноўе жыхар цэнтральна-італьянскай правінцы Хубэй Цзінь Лікунь. Гэта зусім не школярскі гумар: 104-гадовы Цзінь перамагчы, што ёсць навука не пераходзіць. Такіх жа поглядаў прытрымліваюцца і яго вучні, якіх на кожнаму ўдзячнасці па горадзе Ухань.

У каледж Цзінь Лікунь налічваў у ўзросце 101 года. Цяпер ён ўдасканалваецца па цэламу шэрагу ды-

Складзена па матэрыялах інфармацыйных агенцтваў і друку.

ГОЗГАЛАС

КУДЫ СПАЛЫ КАТЭР?

ГОМЕЛЬ. Намала былі здзіўлены работнікі вяслярнай базы абласнога савета ДФСТ прафсаюзаў, калі ў пачатку месяца выявілі прамажу — іскуды знік катэр «Днепр». Магчыма, па Сожу сплыў? Дык рака ж яшчэ спіць пад лядовым пацямарам. А праз некалькі дзён работнікі міліцыі знайшлі таго, хто ўкраў катэр. Гэта нямеснік дырэктара базы А. Коштал.

РАДЫЕПЕРАХВАТ

РАДЫЕПЕРАХВАТ

РАДЫЕПЕРАХВАТ

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

* Расія пачынае аб'явіць аб сацыялізацыі забеспячэнні былых вайсковых служб, якіх знаходзіцца ў Германіі. Аб гэтым паведаміў старшыня Камітэта па сацыялізацыі былых вайсковых служб Радзі Александр Кароўнік. Па ягоных даных у Германіі знаходзіцца яшчэ каля 220 тысяч вайсковых салдат, а таксама 157 тысяч членаў сям'яў і членаў асобных груп вайск былой Савецкай Арміі.

* Пасля выпіскі з бальніцы былі кіраваны дзяржаў і партыі ГДР Эрых Хонекер зноў вернецца ў пасольства Чылі ў Маскве і не пачне ў Чылі. Пасол Чылі ў Боне заявіў дзяржаўнаму міністэрству замежных спраў ФРГ, што хоць Чылі і зноў прыняў Хонекера, усе ж пазіцыя ўрада Федэратыўнай Рэспублікі Германія будзе абавязкова ўлічана. Дзяржаўны зноў запытаўся ў выдана Хонекера, які толькі гэта дазволіць ягоны стан здароўя.

* У выніку размоў аб'яднаў паміж Расіяй і міністэрствам абароны Літвы пераходзіць на ўстаноўлены канчатковы тэрмін вываду былых вайсковых з тэрыторыі суверэннай дзяржавы. Старшыня Вярхоўнага Савета Літвы Вітаутас Ландсбергс настойвае, каб вайсковым гарнізонам Савецкай Арміі пад Вільнюсам адным з першых пакінуў краіну.

* Югаслаўская армія мае намер да 15 красавіка пакінуць тэрыторыю Македоніі. Акрамя гэтага, усе македонскія салдаты будучы дэмабілізаваны з югаслаўскай арміі да 30 красавіка.

* Вярхоўны трыбунал Румыніі адхіліў хаданіцтва Нікі Чаушэску аб памілаванні. Чаушэску разлічваліся на прашэнне драўніны станам здароўя ў хваробай печані. У верасні 1990 года ён быў прыгавораны да 20 гадоў пазбаўлення волі: на яго было ўскладзена частка адказнасці за «Нёбс дэманстрацыю» ў час рэвалюцыі 1989 года.

* Баўгарыні канфіліе паміж эсэ-байджанцамі і арміянімі вакол Нагорнага Карабаха іранскі міністэрства замежных спраў Галаці, ірмючы на ўсёму, дасягнуў у рамках пасрэдніцкай місіі перагаворы. Паводле паведамлення Тэгеранскага радыё, дзве бакі дамовіліся аб спыненні агню на 25 гадзін. Пачаткова ўступілі ў сілу ў сераду з 9 гадзін мясцовага часу. Галаці сустраўся ў Баку з кіраўніцтвам Азербайджана, ён наведвае таксама Нагорны Карабах і Арменію.

РАДЫЕ «ФРАНС
ІНТЭРНАСІОНАЛЬ
(RFI)»

* Генеральны сакратар НАТО Манфрэд Вёрнер дамовіўся з Прэзідэнтам Расіі

РАДЫЕПЕРАХВАТ

РАДЫЕПЕРАХВАТ

РАДЫЕПЕРАХВАТ

МАГЧЫМЫ АБМЕН —
ЗНАЧКАМІ

ПАРЫЖ. Вуліца Камартэн.

«Рымскі бар». Зяўтацца да гаспадары бара Жака Бескона або яго напарніка Жыла Каломба. Для візіту лепш выбраць другі панядзелак кожнага месяца. Магчыма, да нашых суайчыннікаў, якіх маюць тое ж хобі, гэты адрас спатрэбіцца.

Справа ў тым, што сабра-парыжана — заўсёды калекцыянеры значкоў, якіх у іх набралася ўжо больш дзесяці тысяч. Не варта гаварыць, што значкі ў іх з усёго свету, разнастайныя па тэмах, жанрах і характэрах. Усе вітаны і прылажкі «Рымскага бара» ўтвараюць значкі. Цяжка нават уявіць, гледзячы на гэтыя дэталі, што ў памяшканні застаецца месца для іншых, неспрэчна дзейнасці ўстаноў. Дык вось, у другі панядзелак кожнага месяца «бачны значкоў» прымаюць усіх калекцыянераў, магчыма толькі абмен, ніякага продажу. Заходзіце!

На здымку: 230 значкоў на тэму «Кожа-кожа» — гонар Жыла Каломба.

Па матэрыялах інфармацыйных агенцтваў і друку.

ТАЙМ-АУТ

ГІМНАСТЫКА
СПАРТЫНГ

У Маскве прайшлі спартыўныя на рызыгрыш Кубка СНД і чэмпіянат Садружнасці ў асобных практыкаваннях. Абедзве зборныя Беларусі — мужчынская і жаночая — сталі трэцімі прызёрамі.

На асобных спартах з нашых гімнастаў больш за ўсіх медалёў заваяваў Віталь Шчэрба — «золата» ў вольных практыкаваннях.

Кіеўскага «Лакматыва» з лікам 0:3 у чарговым матчы чэмпіяната СНД, які праходзіў у Кіеве.

Табліца ў першай групе цыклі выглядае так:

	Г	В	Н	П	Ш	А
«Дынама»	Мі	4	3	1	0	17—11
«Сокал»	Мі	4	1	1	2	12—14
«Дынама»	Х	2	0	1	1	6—7
«Дынама»	Лі	2	0	1	1	6—9

ВАЛЕЙБОЛ

Каманда СКА з Мінска перамагла паражняе ад-

Які для Гінеса

ЖАБІНКА (Ю. Фёдарав). Варты заяўленыя ў кнігу рэкордаў Гінеса гэты факт: у Жабінах прадаюць прадукт, тэрмін прыгоднасці якога скончыўся 10 гадоў назад. Прадаў, прадукт гэты не найбольшага папулярнасці, гэта аднак сацыяльна ўрачы раба знайшлі ў крамах хоць менш рэкорды, але вельмі небяспечныя ахлікні ад тэрмінаў рэалізацыі і іншых прадуктаў. Напрыклад, курчынныя яйкі пераляжылі свае тэрміны паўтара года. Цяпер мора напіскаў таксама было сапавана ад даўгата захоўвання.

З гэтай праверкай медыцына прайшла па просьбе жыхароў раёна, ад якіх былі атрыманы дзесяткі пісьмаў аб парушэннях правіл гандлю.

«СВІНКА — ЗАПАТА ШЧАЦІНКА»

— Гэта ледзь ці не адзіны добры словы, якіх удастоілася свінка за многія і многія гадоў, хоць па аб'ёму мазгоў наша добрая звычайна дзюда ўстае толькі прымаць і дэльфінам. Сумнае тлумачэнне ў цэлым хлыве, нават у самым сучасным, пагадзіцеся, не сапраўды развіццю нольліваці. Пра які розум можна гаварыць, калі жыццё свінкі такое суровае і кароткае? Тая найбольш распаўсюджаная погляд на добра звычайна ў сваёй сутнасці. Але асабліва парадзіцца аб караніх і сувязі з жыццём свінкі было б адзінаццёвым свінні, бо няма іншай істоты, па сваіх сімвалах больш блізкай да карані і глыбы. Звычайна свінні шмат. А хто можа пахваліцца, што ён пранік у душу свінкі.

ЗДЭШКА. Ніякая іншая жывёліна не пактуе ад такога пасладоўнага ўпартата неразумнасці. Грэбаванне свінёй заклікае ўжо ў нашай мове: насвіньчы, свінства, свінства, тупары, па-свінску. На тое былі прычыны і рэальнага характэра: Карані і Стары Зяўтае бараняць есці свінніны як мяса няздольнасці жывёлы. Гэта мае на ўвазе тлумачэнне: свінка можа быць пераносчыяй многіх хвароб.

А вось навука пактуе што ў даўняў і сёння. Нават наш вядомы фізіялаг Іван Патроўч Пайдуў, які знаходзіў стоткі цэльных слоў для свабод, прасі свінку сказаць толькі, што яна «празрамае істотычынна». Але калі ўлічыць, што свінкі засяляюць Зямлю ўжо 35 мільянаў гадоў, то становіцца зразумела, што за гэты тэрмін і пры такой колькасці ворагаў нервы, вядома, маглі і сапсавана. Чалавек—паводле самых сціпых падлікаў—на планеце не больш трох мільянаў гадоў. А ўжо даволі моцна сапсаваны характэр.

І толькі ў канцы дэвятага стагоддзя ў свінні чаруны знайшліся абароны. У многіх краінах з'явілася нават мода трымаць свінку... у доме замест кат і сабакі. Відаць, сучасны гарадскі жыхар настолькі ашалеў ад свайго разрыву з прыродай — так мала вакол звыроў, так мала кантактаў са светам жывёл — што і свінкі раптам становіцца таварышам! Дэ татэ ж, які піша аялікі свінно, амерыканскі пісьменнік Уільям Хеджхат, аўтар тоўстай «Свінскай кнігі»: «У прысутнасці свінкі чалавек можа быць самім сабой».

Цяжка сказаць, акуль з'явілася свінкамія. Напэўна, не абмыслілася без уплыву мультылікацыйных прыгожых ларэаў, без Міс Пігі — лілечнай дзіўнай велічыні папулярнага на Захадзе Мэпсхуа. Амерыканскія дзеці да гэтага часу зачытваюць да дзіраў даўно напісаныя кніжкі пра прыгоды хатняга парасені Уільяма і пра хітрыкі свінкі Шарлоты.

Забавуны пятачок мільянаў людзей на тэлебачанні, у рэжыме, на паштоўках і запрапанаваных картках, на ўпакоўках і абрусках, на майках і на бамперах машын («А вы сёння прылажылі сваё парася?») У ЗША нават існуе агульнанацыянальны Дзень свінкі — 1 сакавіка. А аматары свінкі пачынаюць ствараць свае клубы.

У стале «Таварства ляду» ў Грынвілі (штат Паўднёва-Заходняй Караліны) казалі, што створана яна, каб «папярэдзіць думку людзей пра свінку».

Больш як 500 чалавек з 22 штатаў ЗША і з-за акіяна зацікавілі ўступны ўзрост у 50 гадоў. Але ў таварства ўступілі не людзі, а іх гадзаваныя. Калі на таварства ад тым, што на Зямлі жыць дастаткова

ГОСЦЬ З ТАРОНТА

Па запрашэнні Беларускага народнага фронту ў Мінск з Таронта прыбыў высокапрафесійны Мікалай, мітрапаліт Беларускай аўтакефальнай царквы, кіраўнік царкоўнага фонду дапамогі ахвярам Чарнобыля. У складзе дэлегацыі — дырэктар Канадскага дзяржаўнага фонду ахвярам Чарнобыля ў Беларусі Мікалай Ганько, амерыканскі грамадзянін Васіль Русак. Першы піят зарубажных гасцей навіні 26 лютага прастаўнікам парламенцкай апазіцыі. У гэты ж дзень яны мелі прыватную гутарку з мітрапалітам Мінскім і Гродзенскім Філарэтам, Патрыярхам Экзархам усё Беларусі.

На працягу двух тыдней знаходжання на беларускай зямлі мітрапаліт Мікалай наведвае Магілёў, Наваполацк і іншыя гарады. Ён пазнаёміцца з рэальнымі вынікамі чарнобыльскай катастрофы і грамадска-палітычнай сітуацыяй у рэспубліцы, сустрэнецца з прадстаўніцтвамі Беларускай праваслаўнай царквы.

Ларэа ЛАЗАР, кар. БЕЛТА.

СЛЕДЧЫ ЗАСТРАЭІСЯ

БРАГІН. Скончыў жыццё самагубствам Аляксандр Г. — следчы райаддзела ўнутраных спраў. Вярнуўшыся з камандзіроўкі, вечарам, калі жонка з дзецьмі глядзелі тэлевізар, ён пайшоў на кухню і застрэліўся.

Мы ніяк не хацелі б звязваць гэтыя факты, але мусім адзначыць, што Аляксандр Г. быў спрод тых, хто вядзе зараз справу «злачынцаў у белых халатах» — брагінскіх медыкаў, выкрытых у крадзяжы гуманітарнай дапамогі.

што свіння змягла адчыніць

дверы яго кабінета і перапын-кала кетчупам і стол, і кігі, і важныя папэры. Гавораць, што ішчасце сабакі і кат заўсёды зачыненымі дзверамі. Аказваецца, тое ж можна сказаць пра свінку — яна старэеца трапіць неманета ў забароненыя месцы.

Свінкі жывуць 12—15 гадоў. Але свінкінасць людзей да свінчын скарачае іх жыццё да лічальных месцаў. Паводле амерыканскіх стандартаў, парся ператвараецца ў свінку, дасягнуўшы сярэдняжыццявага ўзросту. Неадарма ест-ролагі сцвярджаюць, што людзі, якія нарадзіліся пад знакам Свінкі, не любяць звыраць у звышчынны дзень!

Ды і наогул, свінні не пазбягаюць. У пачатку жыцця гаспадары выражаюць ёй вострыя клікі, думачы аб уласнай бяснечы, абрубаюць хвост, бо ў парастай дурная звычка адразаць адзіна аднаму хвост. Цяпер робяць даўжэй даўжэй, каб яны, калі гавораць амерыканцы, «да-капацца да чаркі, да смачнага карніччыха ці да Кітэя».

Увагу свінні адследваў-няю можа ацягнуць адно — добрая лужына. Так, на жаль, гэтыя істоты неаднадушны да лужыны. І тут мы падмылілі да галоўнага абуральнага па-кліну на свінку. Яны, маўляў,

Увагу свінні адследваў-

няю можа ацягнуць адно —

добра лужына. Так, на жаль,

гэтыя істоты неаднадушны

да лужыны. І тут мы падмылілі

да галоўнага абуральнага па-

кліну на свінку. Яны, маўляў,

...Узнос

у таварства лыча

нехайшыя. На самай жа справе з-за малой колькасці пата-вы залоз свінніны вельмі цяж-ка ў гарачыню і таму так спя-шыцца яны да любых вадама-шаў і лужыны. Фермер, які раз-водзіць рыбу ў штале Масачус-етс, не раз выгняў сваю свінку Сюзі з сажалкі і фарзэлю, дзе тая любіла асадавацца ў сыякоце. А фарзэль, як вядома, жыве толькі ў чыстай праточ-най вадзе. Так што свінкі люб-яць не бруд, а прахалоду. Ін-шая справа, што такога вада-ма наблізу часам няма...

Свінны па-свойму ахайныя. Парся ў хатніх умовах пры-вучаюцца не гадзіць дзе папа-ла кутэй за шчыня.

Тыя, хто любіць свінку, у адзін голас сцвярджаюць, што гэтыя жывёлы «таварыскі» і таварыскія. Напрыклад, доктар Райманд Сетлер з Каліфорніі даказвае, што ўсё «хрука» і «фырк» яго Нормы-Джын по-ўны значэння.

Ходзяць упартыя чуткі аб тым, што свінні ўмеюць іміта-ваць галасы іншых жывёл. Напрыклад, брацца ці па-кон-ска фіркаць. Пісьменніца Ме-лані Чаўкас Брэдлі называе сваю гадзаванку Свінкой Аб'ю-вояй. Брэдлі называе: «Каб яна мела напы накіхталі пры-матаў, яна засолаа б мову жа-стаў, акой так нялёгка наву-чыць малапаў».

Не заўсёды гаспадары толькі хваліць сваіх рохачучых га-даванцаў. Так, кемлівы, улюб-лёны, ласкавы. Але ніякай свядомасці!

Адзін удальнік скардзіўся,

Свінны скара выкірстоў-валася для аднадушнага чалав-ка — пасля цяжкіх аперацый, а тысячам людзей перасаджаны сардэчныя кілапаны ад гэтай жывёліны.

Падсласленым свінням тра-піць у розныя сі-туацыі. Ніжэй даказвае, што выраз «напіс», як свін-ня, які знаходзіцца ў свін-няй. Вучоныя паспрабавалі падмешваць у ежу жывёлінам алкаголь. Свінкі на сваім пры-кладзе даўно даказалі, што ў-маці-алкаголікам нараджаюцца дэфектыўныя дзеці. Пра наяў-насці неабмежаванай колькас-ці алкаголю свінні хутка пры-вучаюцца да яго і ходзіць па-загану «п'яныя, як людзі».

Можна аналізі і прыклады з гісторыі. Апраўтаў у штаны і навукавы танцаваць пад гукі вальсы прыдворныя свінні за-баўлялі Людовіка XI. У міну-лым стагоддзі англіцкі лорд выдзіраваў свінку, і яна на-палывалі не горш за сабаку прыносіла яму заважытыя лускі і трупцы — толькі толькі па-са-баку рабіць не ўмеў. Свін-я, у жой замест ямушкі быў нумар 311, жыла ў Нацыяналь-ным запаведніку ў Валштэне, атрымліваючы дзяржаўную пенсію. Гэта ўнікальная экспа-зіцыя, яна была асуджана на смерць у ліку трох тысяч ін-шых жывёл на атоле Бікіні, дзе ў 1946 годзе праводзіліся выпрабаванні лядернай бомбы.

Але чудаў выратавалася з ча-танулага карабля і нейкім чи-нам справіліся з неверагоднай дозой апрамянення. Яшчэ ад-на загадка прыроды

В. ЗАДАРОЖНЫ.

